

Invloed van Groningse aardbevingen op woongenot

Welke invloed hebben de aardbevingen in Noord-Oost Groningen op het woongenot? Hoe schat men de kans in dat de eigen woonplaats getroffen kan worden? Onderzoek onder ruim 1.100 leden van het Groninger Panel geeft inzicht.

In het kort

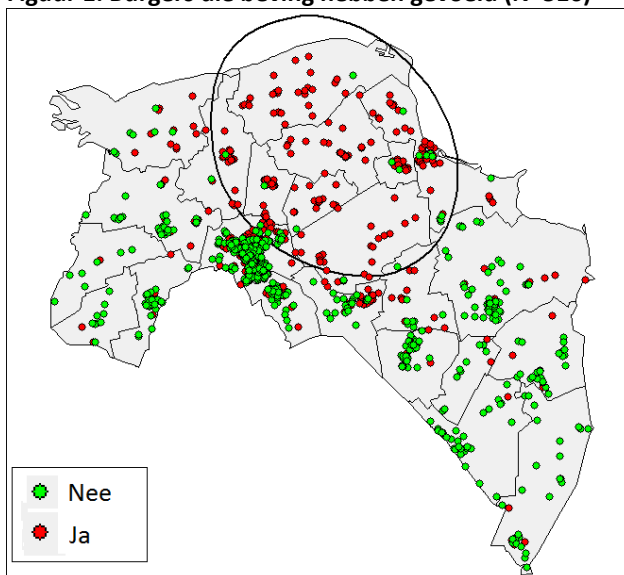
- De Groningse aardbevingen hebben veel invloed op het woongenot van burgers. Vooral woningschade, onveiligheidsgevoelens en angst voor nieuwe bevingen tasten het woongenot aan.
- Volgens één op de vijf Groningers is hun woning als gevolg van de aardbevingen in waarde gedaald. Dit geldt niet alleen binnen, maar ook buiten het gebied waar regelmatig aardbevingen worden gevoeld.
- Ondanks de grote invloed van aardbevingen op de leefbaarheid van bewoners in het gebied, ligt de verhuisgeneigdheid laag. 6% geeft aan te willen verhuizen naar een woning buiten het risicogebied.

In hele provincie worden aardbevingen gevoeld

Onderstaand figuur geeft de spreiding weer van de Groningers die tot juni 2014 een aardbeving hebben gevoeld. De rode stippen geven de respondenten aan die een aardbeving hebben gevoeld. Dit zijn 516 panelleden (47%). De zwarte cirkel geeft het aardbevingsgebied weer zoals afgebakend door de Commissie Meijer (2013). Dit gebied omvat grote delen van de gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, Eemsmond, Loppersum, Slochteren en Ten Boer. Plus kleine delen van de gemeenten De Marne, Groningen, Menterwolde, Oldambt en Winsum. In totaal wonen ongeveer 150.000 mensen in het aardbevingsgebied.

Uit het figuur valt op te maken dat in de hele provincie Groningen burgers wonen die één of meer bevingen hebben waargenomen. Echter concentreert dit zich in het aardbevingsgebied en vlak daar buiten. Vooral bewoners binnen het aardbevingsgebied hebben meerdere aardbevingen gevoeld.

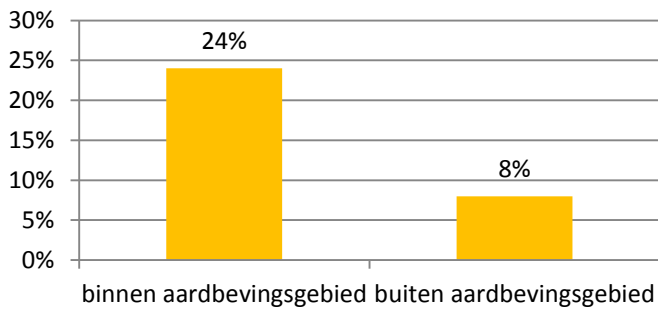
Figuur 1: Burgers die beving hebben gevoeld (N=516)

Aardbevingen hebben invloed op woongenot

De Groningse aardbevingen blijken veel invloed te hebben op het woongenot van burgers. Eén op de vier panelleden die wonen in het aardbevingsgebied ervaren de aardbevingen als een aantasting op het woongenot. Buiten het aardbevingsgebied geldt dit voor 8% van de burgers. Vooral huiseigenaren met woningschade ervaren een verminderd woongenot. Echter, niet alleen materiële schade beïnvloedt het woongenot. Ook angst en onzekerheid voor volgende bevingen en onveiligheidsgevoelens in de woonomgeving tasten het woongenot aan.

Figuur 2. Ervaren afname woongenot door aardbevingen

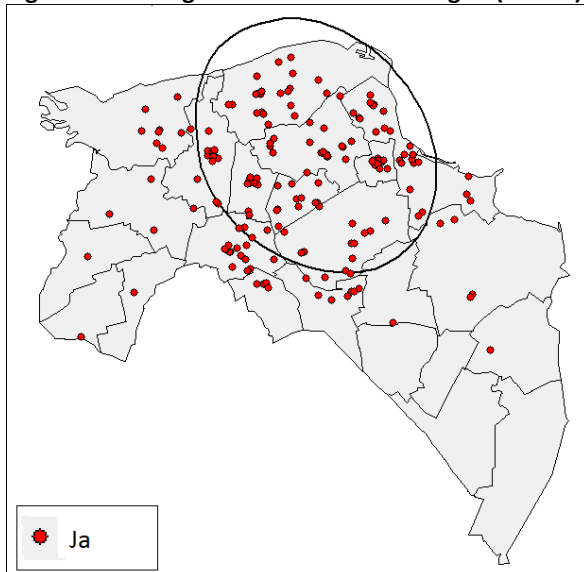

Zowel materiële als mentale factoren lijken dus van invloed op de mate van woongenot bij bewoners. Volgens Van der Voort en Vanclay (2014) hangen deze twee componenten sterk samen. Beschadigingen aan persoonlijke eigendommen waar mensen een sterke sociale binding mee hebben, zoals een huis, leiden vaak tot een gevoel van onveiligheid. Materiële schade kan zo direct van invloed zijn op de mentale gemoedstoestand van bewoners.

Aardbevingsbestendigheid woningen

Uit een brief van Minister Kamp aan de Tweede kamer (januari 2014) blijkt dat het aantal schademeldingen ten gevolge van de bevingen in 2012 en 2013 nu rond de 12.000 ligt. Leden van het Groninger Panel zijn gevraagd of zij schade hebben aan hun woning. Eén op de vijf panelleden heeft schade aan de woning. Dit betekent dat waarschijnlijk niet alle schade wordt gemeld. Onderstaand kaartje laat zien dat ook huizen buiten het aardbevingsgebied schadegevoelig zijn.

Figuur 3. Woningschade door aardbevingen (N=216)

Ruim één op de vijf panelleden in het aardbevingsgebied zegt veel tijd en energie kwijt te zijn aan de afwikkeling van schade. 5% heeft als gevolg van de aardbevingen geen zin meer om de eigen woning te onderhouden. Verschillende panelleden hebben hun zorgen geuit over de aardbevingsbestendigheid van woningen en infrastructuur. Enkele reacties:

'Ze moeten zorgen dat huizen met schade snel worden opgeknapt, zodat bij een nieuwe aardbeving de boel niet nog erger wordt of de kans dat er persoonlijke ongelukken plaats gaan vinden. Verder moeten ze oefeningen doen en uitleg geven over te volgen procedures als er toch een aardbeving is die flink schade en problemen geeft.'

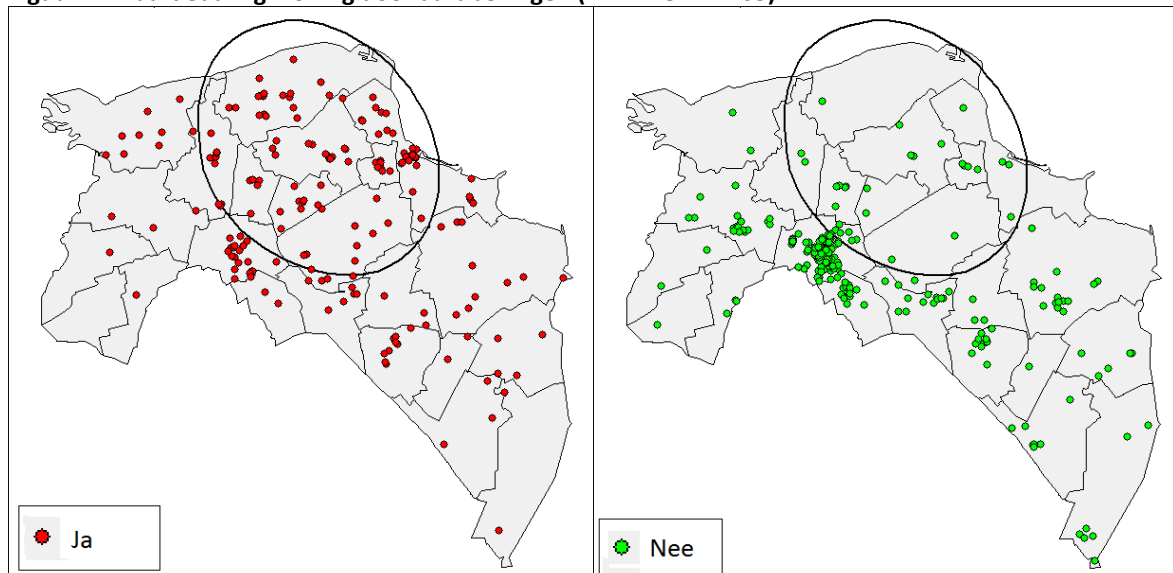
'Het grootste gevoel van ons niet helemaal veilig te voelen betreft : zijn de zeedijken en de dijken om de grote kanalen bestand tegen een eventuele zware aardbeving.'

'De huizen in het aardbevingsgebied zijn niet sterk genoeg om de voorspelde toekomstige aardbevingen te kunnen weerstaan. Alle huizen moeten door deskundige constructeurs worden doorgerekend.'

Woningwaarde gedaald volgens veel Groningers

Volgens één op de vijf Groningers is de eigen woning als gevolg van de aardbevingen in waarde gedaald. Dit geldt niet alleen binnen, maar ook buiten het gebied waar regelmatig aardbevingen worden gevoeld. De opvattingen over dalende woningwaarde worden sterker naarmate panelleden dichterbij Huizinge¹ wonen en schade aan de woning hebben ondervonden. Ook inwoners die angstig of ongerust reageren op de aardbevingen zijn geneigd de huidige woningwaarde lager in te schatten.

Figuur 4. Waardedaling woning door aardbevingen (N=217 en N=265)

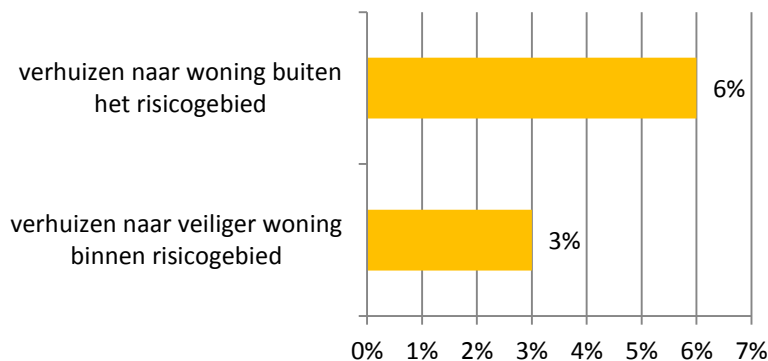
¹ De eerste zware aardbeving in Noord-Oost Groningen is in 2012 waargenomen in Huizinge. Deze beving had een kracht van 3,6 op de schaal van Richter.

Verhuiscgenigheid laag

Van het totaal aan respondenten in het aardbevingsgebied geeft 6% aan te willen verhuizen naar een woning buiten het risicogebied. Dit is relatief laag in vergelijking met het landelijke woononderzoek (WoOn 2012), waaruit blijkt dat provinciaal 12% van de inwoners aangeeft te willen verhuizen en 29% misschien wil verhuizen.

Deze lage verhuiscgenigheid onder panelleden wijst erop dat er redenen zijn voor bewoners om in het aardbevingsgebied te blijven wonen die zwaarder wegen dan het gevoel van onveiligheid en angst voor aardbevingen. Verbondenheid met de woonomgeving, sociale activiteiten en het hebben van familie en vrienden zijn voor mensen vaak een reden niet te verhuizen. Volgens Marsman (2005) speelt dit sociale leven een belangrijke rol in de binding met de woonomgeving en is men bang dit woongenot te verliezen wanneer zij verhuizen. Waarschijnlijk speelt daarnaast ook de verkoopbaarheid van de woning een rol.

Figuur 5. Verhuiscgenigheid door aardbevingen, (helemaal) eens

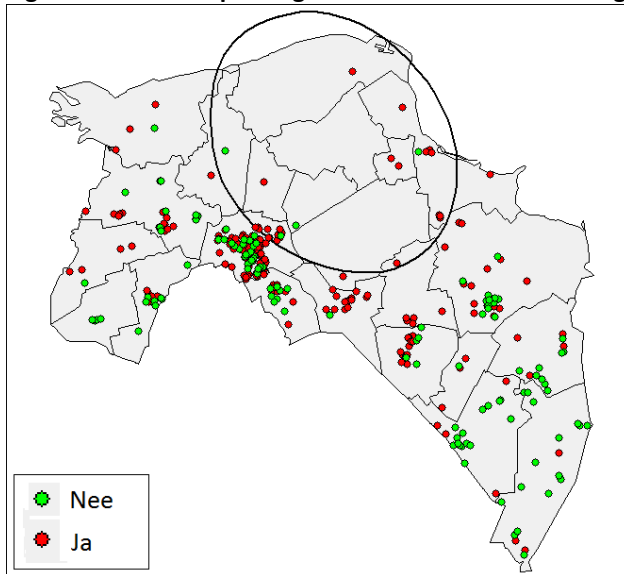

Panelleden buiten het aardbevingsgebied zijn niet gevraagd of zij bereid zijn te verhuizen naar een woning binnen het risicogebied. Echter, een van de respondenten laat duidelijk merken rekening te houden met de aardbevingen. *'Met betrekking tot het aardbevingsgebied zitten wij net tegen het randje aan. Bij het af en toe rondkijken naar een andere woning, houden we zeker rekening met het aardbevingsgebied. Daar willen we niet wonen.'*

Hoe schat men de kans in dat eigen woonplaats getroffen kan worden?

Bijna de helft van alle panelleden heeft tot juni 2014 een aardbeving gevoeld. Aan alle panelleden die geen aardbeving hebben gevoeld, is de vraag voorgelegd of zij denken dat hun woonplaats getroffen kan worden door een aardbeving. Bijna 40% van de panelleden heeft met 'Ja' geantwoord. Dit zijn vooral burgers aan de rand van het aardbevingsgebied. In Oost-Groningen denken minder burgers dat hun woonplaats getroffen zal worden door een aardbeving.

Figuur 6. Kan woonplaats getroffen worden door beving? (N=589)*

* Dit zijn alleen de respondenten die geen aardbeving hebben gevoeld.

Aardbevingen en leefbaarheid

Het is duidelijk dat de aardbevingen een prominente plaats innemen in het leven van bewoners in het aardbevingsgebied, maar ook daarbuiten. Woningsschade, waardevermindering van de woningen en de angst voor nieuwe aardbevingen maken dat het woongenot in dit gebied snel verder achteruit kan lopen. Uit onderzoek van De Kam en Raemaekers (2014) blijkt dat meer mensen in 2013 dan in 2009 aangeven dat de aardbevingen invloed hebben op het woongenot en dat hier een verband is tussen gevoelens van onveiligheid, angst en ongerustheid. Ondanks het relatief lage aantal mensen dat bevestigd is, indiceert ook dit onderzoek dat de aardbevingen grote invloed hebben op de leefbaarheid van de bewoners in dit gebied.

Inspanningen van Rijk en provincie, zoals het eindadvies van de commissie Duurzame toekomst Noord-Oost Groningen, de dialoogtafels en de 1,2 miljard euro aan compensatiegelden, blijken voornamelijk niet afdoende om burgers gerust te stellen (zie voor meer informatie de andere factsheet: 'Aardbevingen in Groningen; wat zijn de ervaringen van burgers?'). Bijkomend probleem is dat dit één van de regio's in Nederland is die al jaren te maken heeft met bevolkingsdaling. Dit zien we bijvoorbeeld op de woningmarkt. De bevolkingskrimp maakt het lastig woningen te verkopen, door de aardbevingen van de afgelopen jaren wordt dit nog eens versterkt. Een respondent verwoordt haar zorgen als volgt: *'Ik ben niet bang voor de veiligheid - wel voor het in een isolement raken van Groningen omdat we door de waardedaling moeilijk weg kunnen (als we dat zouden willen) - dus in gouden kooi gevangen zitten.'* Noord-Oost Groningen bevindt zich door de aardbevingen en krimp in een dynamische wereld. Het Sociaal Planbureau Groningen zal dit de komende jaren verder in beeld brengen.

Vragen?

Heeft u vragen over bovenstaande uitkomsten of over het Groninger Panel? Neem dan contact op met onderzoeker Femke de Haan, f.dehaan@cmogroningen.nl, 050-5770101.

Gebruikte literatuur

Kabinetsbesluit 'Gaswinning in Groningen', 17 januari 2014, H.G.J. Kamp, Ministerie van Economische Zaken, beschikbaar via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardbevingen-in-groningen/besluit-rijksoverheid-over-aardgaswinning-groningen>, geraadpleegd september 2014

Kam, de G. & Raemaekers, J.M. (2014) *Opvattingen van bewoners over de effecten van aardbevingen op het woongenot en de woningwaarde in Groningen Een vergelijkend onderzoek in drie woonbuurten in Middelstum, Loppersum en Slochteren in 2009 en 2013*. URSI Research, Report 346.

Marsman, G. (2005) *Achtergronden bij de beleving van Schiphol*, RIGO Research en Advies BV, Amsterdam

Van der Voort, N., Vanclay, F. (2014) *Social impact of earthquakes caused by gas extraction in the Province of Groningen, The Netherlands*, Department of Cultural Geography, Faculty of Spatial Sciences, University of Groningen.